

Till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Samordnat ansvar för vissa familjefrågor

Remiss från kommunstyrelsen, departementspromemoria 001-563/2014

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen

Verner Stadthagen
st.f. stadsdelsdirektörKerstin Alnervik
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat departementspromemorian ”Samordnat ansvar för vissa familjefrågor” till socialnämnden samt till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö för yttrande. I promemorian föreslås att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA), utvecklas till att bli ansvarig myndighet för vissa familjefrågor. De uppgifter som Socialstyrelsen har inom familjerättsområdet samt de uppgifter som Folkhälsomyndigheten har för föräldrastöd föreslås flyttas över till den nya myndigheten. Syftet med de föreslagna förändringarna är att uppnå bättre medborgarfokus och en helhetssyn på barnfamiljers situation, förutsättningar och behov utifrån barnets bästa.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det finns skäl att ytterligare se över hur staten ska organisera de frågor som förslaget avser, så att brukarnas behov tillgodoses på bästa sätt. Resultatet av pågående utredningar inom familjerätts- och familjestödsområdet bör inväntas innan ställningstagande tas till hur de aktuella familjefrågorna ska samordnas. Förvaltningen anser att det finns risk för att kunskapsutveckling och kunskapstyrning försvåras när det gäller socialtjänstens arbete med utsatta barn och deras familjer om frågorna splittras på flera myndigheter. Förvaltningen föreslår istället att frågorna med undantag av internationella adoptioner tills vidare hålls samman inom Socialstyrelsen.

Remissbehandling

Staten har för yttrande remitterat departementspromemorian ”Samordnat ansvar för vissa familjefrågor” till berörde statliga myndigheter, universitet, ett 30-tal kommuner, däribland Stockholms stad, samt till intresseorganisationer. Inom staden har kommunstyrelsen remitterat departementspromemorian för synpunkter till socialnämnden samt till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö för yttrande. Kommunstyrelsen emotser ett yttrande över remissen senast den 28 maj 2014.

Remissen: Departementspromemorian Samordnat ansvar för vissa familjefrågor

Familjerättsfrågor, såsom adoptioner och utredningar om vårdnad, boende och umgänge samt faderskap, handläggs vid socialtjänstens individ- och familjeomsorg. Socialstyrelsen är idag den statliga myndighet som ytterst ansvarar för kunskapsutveckling i dessa frågor, förutom de internationella adoptionerna, som sorterar under Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA). Förebyggande föräldrastöd organiseras också av socialtjänstens individ- och familjeomsorg som kommunerna ansvarar för, i många fall i samarbete med landstingets barnhälsovård. De statliga myndigheter som ansvarar för föräldrastödsinsatser är Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.

I promemorian föreslås att MIA tar över ansvaret från Socialstyrelsen för familjerättsliga frågor. MIA föreslås också förvalta och utveckla den kunskapsbas som tagits fram inom den nationella strategin för föräldrastöd som Statens folkhälsoinstitut tidigare har ansvarat för. Vidare föreslås MIA byta namn till Myndigheten för familjerätt och adoption.

Syftet med förändringarna är att förbättra samordningen av det statliga ansvaret för föräldrastöd och familjerättsliga frågor, där även frågor om såväl internationella som nationella adoptioner är en del. Härigenom skapas enligt förslaget ett bättre medborgarfokus och en helhetssyn på barnfamiljers situation, förutsättningar och behov – med barnets bästa som utgångspunkt. Enligt förslaget minskar också den överlappning av ansvar för verksamhetsområdena som finns idag och en effektivare förvaltning uppnås.

Departementspromemorian finns tillgänglig i sin helhet på regeringskansliets hemsida www.regeringen.se/sb/d/18040/a/239364

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer med promemorians slutsats att det finns skäl att förstärka kunskapsutvecklingen inom familjerättsområdet. Förvaltningen anser emellertid att vissa frågor i förslaget inte är tillräckligt utredda. Av remissen framgår att flera statliga utredningar av frågor inom familjerätts- och föräldrastödsområdet pågår. Dessa utredningar ska redovisas under innevarande

år eller nästa år. Förvaltningen anser att resultatet av dessa utredningar bör inväntas innan ställningstagande tas till hur de aktuella familjefrågorna ska samordnas. Om emellertid ställningstagande görs utifrån föreliggande promemoria anser förvaltningen att följande synpunkter bör beaktas.

Vårdnads-, boende- och umgängesfrågor

Många av de barn som är aktuella för vårdnads-, boende- och umgängesutredningar i stadsdelsområdet är samtidigt aktuella för utredning eller insatser inom socialtjänsten på grund av föräldrars bristande förmåga att tillgodose barnets behov. Föräldrars svårigheter kan relateras till socioekonomisk utsatthet, bristande stöd från nätverk samt fysisk och psykisk ohälsa. En betydande del av konflikterna i vårdnads-, boende- och umgänges mål har sin grund i, och försvåras av, dessa faktorer. I en betydande del av ärendena förekommer våld, mot barn och/eller mot en förälder. Socialtjänstens stärkta ansvar vid våld i nära relationer ställer höga krav på kompetens och kunskapsinhämtning inom området och kräver, för att en nödvändig helhetssyn ska uppnås, ett tätt samarbete med socialtjänstens övriga delar.

Det finns ett stort behov att utveckla och samordna socialtjänstens kunskapsgrund för arbete med denna målgrupp. Familjerätten behöver utveckla arbetsätt och metoder för att samtala med barn i utsatta livssituationer, att beakta barnperspektivet samt att stärka barnets rätt och inflytande vid tvistemål. Inom familjerätten pågår utvecklingsarbete tillsammans med socialtjänstens övriga delar vad gäller kunskap och arbetssätt för barn i utsatta livssituationer. Detta arbete riskerar att försvåras om kunskapsutveckling och kunskapsstyrning för socialtjänstens olika uppdrag för en och samma målgrupp förläggs på olika myndigheter.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att det statliga ansvaret för frågorna om barns rätt, barns behov och barns bästa bör hållas samman inom en myndighet. Härigenom bör förutsättningarna för effektiv kunskapsutveckling och kunskapsspridning inom fältet öka.

Föräldrastöd

Socialtjänsten har redan idag ansvar att förvalta och föra ut tillgänglig kunskap om föräldrastöd till de huvudmän som har till uppgift att ge stöd till barn och föräldrar. I remissen framhålls vikten av att en stärkt nationell samordning av kunskapsstyrning inom föräldrastödsområdet kan förbättra samverkan mellan huvudmän, olika professioner och andra aktörer inom området. Förvaltningen anser emellertid att förslaget riskerar att motverka den samverkan, helhetssyn och effektivisering som idag eftersträvas när det gäller socialtjänstens förebyggande arbete tillsammans med andra aktörer. Eftersom föräldrastödet innefattar mer än att förebygga separationskonflikter, finns det en risk att helhetssynen och det breda förebyggande perspektivet går förlorat. I förslaget nämns familjecentraler som viktiga för samordnade och effektiva föräld-

rastödjande insatser, vilket förvaltningen instämmer i. Men förvaltningen anser inte att remissförslaget underlättar tillskapandet av familjecentraler.

Förvaltningen delar uppfattningen att det finns skäl att sammanföra ansvaret för föräldrastödet i en myndighet som också har övrigt ansvar för barn- och familjefrågor. Förvaltningen menar att det kan finnas skäl att ytterligare se över hur dessa frågor ska organiseras på statlig nivå för att på bästa sätt tillgodose brukarnas behov.

Adoption

Adoption är en familjerättslig uppgift som är uppdelad hos två statliga myndigheter. Socialstyrelsen ansvarar för nationella adoptioner och MIA för internationella adoptioner. Förvaltningen anser att nuvarande uppdelning bör bestå. Skälen härför är att nationella adoptioner, som ett sätt att öka barns möjligheter till stabilitet och långsiktighet, har fler beröringspunkter med socialtjänstens övriga verksamhetsgrenar än med internationella adoptioner. För att främja kunskapsutveckling inom detta fält föreslår förvaltningen att frågor om nationell adoption även på statlig nivå organiseras tillsammans med socialtjänstens övriga barn- och ungdomsfrågor.

Slutsatser

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det finns skäl att ytterligare se över hur staten ska organisera de frågor som förslaget avser, så att brukarnas behov tillgodoses på bästa sätt. Resultatet av pågående utredningar inom familjerätts- och familjestödsområdet bör därför inväntas innan ställningstagande tas till hur de aktuella familjefrågorna ska samordnas. Förvaltningen anser att det finns risker för att kunskapsutveckling och kunskapstyrning försvåras när det gäller socialtjänstens arbete med utsatta barn och deras familjer om frågorna splittras på flera myndigheter. Förvaltningen föreslår istället att frågorna med undantag av internationella adoptioner tills vidare hålls samman inom Socialstyrelsen.
